

# УСТАВНИ РАЗВИТАК СРБИЈЕ У XIX И XX ВЕКУ

## ГЛАВА ПРВА

### НАСТАНАК И РАЗВОЈ УСТАВНОСТИ У СРБИЈИ

#### I. СТВАРАЊЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ У XIX ВЕКУ И РЕШАВАЊЕ ЊЕНОГ УСТАВНОГ ПИТАЊА

Почеци решавања уставног питања у Србији у XIX веку значе и почетак успостављања уставног стања у њој, али и стварање српске независне државе на коју се побожно чекало од косовске трагедије преко четири века. У Србији се уставно питање поставило у току Првог српског устанка под вођством Карађорђа. И у тим тешким временима борбе за национално ослобођење од отоманског ропства, на самом почетку је морало да се решава и питање власти – ко ће да је има, да ли ће да је врши сам или дели с другима и тако буде ограничен и спречен да има апсолутну власт. Са стварањем прве слободне територије и привременим ослобођењем од турске власти почела је да се осећа нова, још неорганизована и неизграђена власт. Она је тада била у рукама Карађорђа, харизматског лидера и неоспорно прве личности устанка, али и у рукама нахијских војвода које су биле раме уз раме с њим, које су делиле и добро и зло, поразе и победе, сласт и горчину ослободилачке борбе и које је народ следио и слушао због њиховог великог имена и угледа који су уживали. Српска држава је настајала у току борбе против Турске, мада је Карађорђе у првим месецима устанка изјављивао пред представницима великих сила (Русије и Аустрије) да се устаници боре само против дахија, али да су и даље верни султану и централној турској власти. Непосредан повод устанку који је почет скупом у селу Орашцу (децембра 1804) је била сурова сеча српских кнезова коју је Карађорђе једва избегао. Језгро устанка су чиниле Крагујевачка нахија (Шумадија) али и Ваљевска нахија где су се истицали њени прваци Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин. Први успеси српских устаника су изазвали епско одушевљење и улили нову храброст за још тежа искушења у борби против турских поробљивача. Неки од виђенијих устаника су у својој храбрости били и